

Ajaloolane: hoopis punasümbolitega võitlev justiitsminister on julgeolekuoht

Poliitkampaania korras punasümbolitega võitlev justiitsminister on Eestile hoopis suurem julgeolekuoht kui Estonia teatri laemaal, ütles "Terevisioonis" Tallinna ülikooli kultuuriajaloo professor Marek Tamm. Eesti Kunstiakadeemia dotsent ja muinsuskaitse ekspert Riin Alatalu hoiatas muinsuskaitsele päitsete pähe panemise eest.

Valitsus andis esmaspäeval riigikogu menetlusse punasümbolika seaduse, mille vastuvõtmisel tuleb omavalitsustel kolme kuu jooksul eemaldada punamonumendid ja sümbolika. Selle üle, millised sümbolid ei sobi, hakkab otsustama komisjon, kuhu kuuluvad ka valitsuse liikmed.

"Ma arvan, et see üldine probleem on kõigile arusaadav ja ei ole ühiskonda, kes ei hinda aeg-ajalt ümber oma suhteid minevikku ja materiaalsesse kultuuripärandisse. Ja on samuti selge, et Venemaa sõda Ukrainas on sundinud meid vaatama uue pilguga meie avalikku ruumi ja ka kriitilise pilguga hindama seda Nõukogude sümbolikat. Küsimus on pigem selles, et kas see viis, kuidas me oma minevikuga arveid klaarime, on kõige asjakohasem. Ja minu väide on, et ei. See konkreetne seaduseelnõu on tehtud pigem sellise poliitkampaania korras, väga kiirete tähtaegadega, mis rihivad eelkõige järgmisi valimisi, mitte sisulisi eesmärke," kommenteeris Tamm.

Tamm märkis, et lahendatav probleem on väga küsitav. "Kui selle eelnõu fookus on vabastada Eesti avalik ruum Nõukogude sümbolikast, mis toetab või propageerib okupatsioonirežiimi, siis Eesti avalikkuses sellist probleemi ei ole. Ja ma väidan, et see probleem on suuresti välja mõeldud. Lahendatakse lihtsalt omaenda valijagrupi huvides, mitte Eesti riigi ja ühiskonna huvides," rääkis Tamm.

Probleemiks nimetas Tamm hoopis Eesti kultuuripärandi julgeolekustamist.

Punasümbolika kui julgeolekuoht

Justiitsminister Lea Danilson-Järgi sõnul on punasümbolika

err.ee

Estonia teater
Teater

puhul tegemist julgeolekuohuga ja julgeoleku eest vastutav Eestis valitsus.

"Minu meelest see nõuab ikka päris elavat fantaasiat, et näha, et üks viisnurk maja katusel või seinal on Eesti julgeolekuoht. Ma pigem näen, et justiitsminister, kes tegutseb oma valijatele meeldimise nimel on suurem julgeolekuoht, kui seda on ohvitseride maja, kino Sõprus või [Estonia teatri laemaal](#)," kritiseeris Tamm.

"Kui me tõrjume avalikust arutelust olulised teemad argumendiga, et muidu me õhnestame julgeolekut, siis on see teist tüüpi riik, mis ei julge rääkida avalikult omaenda minevikust ja kriitilise arutelu käigus otsustada, kuidas nende minevikusümbolitega ümber käia," lisas Tamm.

Tamm märkis, et Eesti on seni, viimased 30 aastat, ehitanud teist tüüpi riiki. "Sellist riiki, kus professionaalid otsustavad nende küsimuste üle, mis jäävad nende pädevusse. Ja meil Eestis puudub ametlik ajalookäsitlus. Mul on päris võõristav kuulata justiitsministri väljendeid, et on õige ja väär ajalookäsitlus. Kas kuskil on komisjon, mis hakkab otsustama, milline on õige ja milline on väär ajalookäsitlus? See on märk sellise ühiskonna saabumisest või lähenemisest, mis ei peaks meie eesmärk olema. Mineviku ja ajaloo politiseerimine on küll selline trend, mida tuleks ära hoida," lausus Tamm.

Eesti Kunstiakadeemia dotsent ja muinsuskaitse ekspert Riin Alatalu avaldas kahtlust, kas valitsuse juures loodav komisjon on pädev vaidlusaluste objektide kunstilist väärtust hindama.

"Arvestades seda mismoodi seadust on ettevalmistatud, on mul sügav kahtlus selle komisjoni koosseisu osas. Sellised komisjonid peaks enne paika panema, kui minna sellise politseiriigi seadusemuudatuse juurde nagu praegu kavas on," ütles Alatalu.

"See on haruldane seaduse ettepanek praegu, mis lubab tungida ka eraõuedesse. Mul on ka kuri kahtlus, et siit võib tulla igasuguseid huvitavaid pealekaebamisi," lisas ta.

Alatalu märkis, et kui komisjon koostatakse ka vaid ajaloolastest ja kunstnikest, siis ikkagi ei oleks komisjon pädev otsustamiseks,

mis täpselt vaenu õhutab ja miks.

"Muinsuskaitse ülesanne on hoida mälu. Ja sellepärast me hoiame ka erinevate perioodide pärandit, et ta oleks meil kasvõi sellise avatud õpikuna silme ees. Me peame andma sellele tähenduse, et me ei käi kummardamas neid viisnurke, vaid me teame, miks nad sinna on tekkinud. Seda, kuidas mälu kustutati, teavad meie vanused inimesed väga hästi Nõukogude perioodist," rääkis Alatalu.

Riin Alatalu rõhutas, et läbi ehitusseadustiku muutuste pannakse ka muinsuskaitseametile päitsed pähe, sest muinsuskaitseametil on selle seletuskirja järgi kaks võimalust – kas viia hooned tingimustega vastavaks või lõpetada kultuurimälestiseks olemine. See on suhteliselt suur sekkumine muinsuskaitseameti pädevusse.

Toimetaja:

Aleksander Krjukov